

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Кзз 316/2023
12.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Невенке Важић, председника већа, Милене Рашић, Дубравке Дамјановић, Гордане Којић и Татјане Вуковић, чланова већа, са саветником Врховног касационог суда Снежаном Меденицом, као записничарем, у кривичном предмету окривљене АА, због продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. у вези члана 61. Кривичног законика, одлучујући о захтеву за заштиту законитости браниоца окривљене – адвоката Небојше Станковића, поднетом против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу – Посебно одељење за сузбијање корупције КПо4 бр.106/20 од 18.07.2022. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 бр.804/22 од 18.01.2023. године, у седници већа одржаној дана 12. априла 2023. године, једногласно, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев за заштиту законитости браниоца окривљене АА - адвоката Небојше Станковића, поднет против правноснажних пресуда Вишег суда у Нишу – Посебно одељење за сузбијање корупције КПо4 бр.106/20 од 18.07.2022. године и Апелационог суда у Нишу Кж1 бр.804/22 од 18.01.2023. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Нишу – Посебно одељење за сузбијање корупције КПо4 бр.106/20 од 18.07.2022. године окривљена АА оглашена је кривом због извршења продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. у вези члана 61. Кривичног законика, за које дело је осуђена на казну затвора у трајању од осам месеци, а коју казну ће окривљена издржавати у просторијама у којима станује без примене електронског надзора, с тим што уколико једном у трајању преко шест часова или два пута у трајању до шест часова самовољно напусти просторије у којима станује, суд ће одредити да остатак казне издржи у заводу за извршење казне затвора.

Истом пресудом, на основу члана 85. КЗ, према окривљеној је изречена мера безбедности забране вршења позива, делатности и дужности – односно забрана вршења дужности на руководећим местима у образовним установама и одлучивања о правима и обавезама унутар ових установа у трајању од три године, рачунајући од дана правноснажности пресуде, у које време се неће урачунати време проведено на издржавању казне затвора.

Окривљена је обавезана да на име судског паушала плати износ од 10.000,00 динара, у року од 15 дана од дана правноснажности пресуде, под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Кж1 бр.804/22 од 18.01.2023. године, делимичним усвајањем жалбе браниоца окривљене АА, пресуда Вишег суда у Нишу – Посебно одељење за сузбијање корупције КПо4 бр.106/20 од 18.07.2022. године преиначена је само у погледу одлуке о казни и мери безбедности, тако што је окривљеној за продужено кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. у вези члана 61. Кривичног законика, за које је првостепеном пресудом оглашена кривом, применом одредаба чланова 64, 65. и 66. КЗ изречена условна осуда, тако што јој је утврђена казна затвора у трајању од осам месеци и истовремено одређено да се ова казна неће извршити уколико окривљена у року проверавања од једне године не учини ново кривично дело, без изрицања мере безбедности забране вршења позива, делатности и дужности, док су жалба браниоца у осталом делу и жалба Вишег јавног тужиоца у Нишу - Посебно одељење за сузбијање корупције одбијене као неосноване и првостепена пресуда у непреиначеном делу потврђена.

Против наведених правноснажних пресуда, захтев за заштиту законитости поднео је бранилац окривљене АА - адвокат Небојша Станковић, на основу члана 485. став 1. тачка 1) ЗКП, због повреде кривичног закона из члана 439. тачка 1) и 2) ЗКП (коју погрешно означава као повреду из члана 438. став 1. тачка 1) – 2) ЗКП), са предлогом да Врховни касациони суд усвоји захтев и преиначи побијане пресуде тако што ће окривљену ослободити од оптужбе, јер дело због ког је осуђена није кривично дело, уз истовремени захтев да бранилац буде обавештен о седници већа у смислу члана 488. став 2. ЗКП.

Врховни касациони суд доставио је примерак захтева за заштиту законитости Републичком јавном тужиоцу, сходно одредби члана 488. став 1. ЗКП, и у седници већа, коју је одржао без обавештавања Републичког јавног тужиоца и браниоца окривљене, сматрајући да њихово присуство није од значаја за доношење одлуке (члан 488. став 2. ЗКП), након разматрања списка предмета и правноснажних пресуда против које је захтев за заштиту законитости поднет, те по оцени навода изложених у захтеву, нашао:

Захтев је неоснован.

Указујући на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, бранилац окривљене у захтеву за заштиту законитости наводи да дело које се окривљеној ставља на терет није кривично дело, већ прекршај, уз образложење да кривично дело злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. КЗ представља бланкетно кривично дело обзиром да захтева и примену других прописа. С тим у вези, у захтеву се истиче да је првостепени суд побијаном пресудом утврдио да је понашање окривљене било супротно одредбама члана 27е став 34 Закона о буџетском систему и Уредби о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава, да је Законом о буџетском систему који је важио у време извршења радњи кривичног дела, одредбом члана 103б став 2. била прописана прекршајна одговорност одговорног лица, те да је у току другостепеног

поступка, након извршења кривичног дела које је окривљеној стављено на терет, дошло до измена Закона о буџетском систему и да је чланом 16. Закона о изменама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, број 138/2022) предвиђено брисање одредбе о означеном прекршају, док је чланом 6. истог закона у целости измењен члан 27е Закона о буџетском систему, тако што је у целости укинута забрана запошљавања у јавном сектору и обавеза прибављања сагласности за запошљавање. Према ставу браниоца, на овакав начин, законодавац је изричито определио вид санкционисања противправног понашања које се огледа у кршењу забране заснивања радног односа, односно заснивање радног односа без претходне сагласности као прекршај, а не као кривично дело, због чега „окривљена не може бити санкционисана за извршење кривичног дела“, већ је дело које јој је стављено на терет морало бити квалификовано као прекршај. Поред тога, у захтеву се истиче и да закључењем анекса уговора о раду окривљена није поступала изван својих овлашћења.

Изложени наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене се, по оцени овога суда, не могу прихватити као основани, из следећих разлога:

Одредбом члана 359. став 1. КЗ прописано је да ће се казнити службено лице које искоришћавањем свог службеног положаја или овлашћења, прекорачењем граница свог службеног овлашћења или невршењем своје службене дужности, прибави себи или другом физичком или правном лицу какву корист, другом нанесе какву штету или теже повреди права другог.

Следствено изнетом, радња извршења основног облика кривичног дела у питању, алтернативно је одређена, и може се састојати у искоришћавању службеног положаја или овлашћења, прекорачењу граница службеног овлашћења или у невршењу службене дужности.

Последица овог кривичног дела огледа се у прибављању себи или другом физичком или правном лицу какве користи, односно наношењу какве штете или тежкој повреди права другог.

При томе, ово кривично дело окривљени може извршити искључиво са директним умишљајем, као обликом кривиче.

У изреци правноснажне пресуде, наведено је да је окривљена АА у периоду од 06.02.2015. године до 21.11.2018. године, као службено лице – ... Факултета ... у ..., у стању урачунљивости, искоришћавањем својих службених овлашћења из члана 27. тачка 2, 4, 18. и 27. Статута факултета ... у и прекорачењем граница свог службеног овлашћења, поступајући супротно члану 27е став 34. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, број 59/2009 ... 99/2016) и Уредбе о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Службени гласник РС“, бр. 113/2013 ... 22/2015) прибавила ББ и ВВ корист у виду заснивања радног односа на неодређно време, на тај начин што је противно члану 3. у вези члана 1. став 1. тачка 1. наведене Уредбе, без прибављања сагласности Комисије за давање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава ... и без расписивања јавног огласа код Националне службе за запошљавање, закључила уговоре о раду на

неодређено време и анекс уговора о раду са запосленима ББ и ВВ, и то уговорима о раду број 213 од 06.02.2015. године и број 939 од 27.05.2015. године те анексама ових уговора број 2436 од 21.11.2018. године и број 2432 од 21.11.2018. године, при чему је била свесна свог дела, да је оно забрањено и хтела је његово извршење.

По оцени Врховног касационог суда, оваква изрека пресуде садржи све субјективне и објективне елементе кривичног дела злоупотреба службеног положаја из члана 359. став 1. у вези члана 61. КЗ, због ког је окривљена правноснажном пресудом оглашена кривом, а због чега се не могу прихватити као основани наводи захтева за заштиту законитости браниоца окривљене да њене радње не представљају кривично дело за које је осуђена.

Из наведених разлога, захтев за заштиту законитости браниоца окривљене, у делу у којем се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 1) ЗКП, одбијен је као неоснован.

Неосновани су и наводи захтева којима се указује на повреду кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП у вези члана 5. КЗ. С тим у вези, бранилац окривљене у захтеву за заштиту законитости истиче да је у погледу дела које је предмет оптужбе примењен закон који је се не може применити, обзиром да је у конкретном случају пре доношења другостепене пресуде Законом о изменама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“ бр. 138/22) измењен члан 27е став 34. тако што је у целости укинута забрана запошљавања у јавном сектору, дакле укинута је бланкетна норма на основу које је окривљена осуђена, а извршена је и декриминализација прекршаја због кршења ове норме. Самим тим, по наводима захтева за заштиту законитости правноснажном пресудом повређена је одредба члана 5. КЗ, јер суд није применио најблажи закон за окривљену, и то онај по коме окривљена не може бити осуђена за конкретно кривично дело, услед престанка важења прописа (бланкетне норме), који је изреком осуђујуће пресуде одређен као елемент кривичног дела, као и услед престанка казненог санкционисања дела као прекршаја.

Врховни касациони суд је и ове наводе захтева за заштиту законитости оценио као неосноване, из следећих разлога:

Одредбом члана 5. став 1. КЗ прописано је да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, ставом два истог члана прописано је да, ако је после извршења кривичног дела измењен закон једном или више пута, примениће се закон који је најблажи за учиниоца, док је ставом 3. прописано да се на учиниоца кривичног дела које је предвиђено законом са одређеним временским трајањем примењује тај закон, без обзира на то кад му се суди, ако тим законом није друкчије одређено.

Обзиром да одредба члана 27е став 34. Закона о буџетском систему представља законску одредбу са одређеним временским трајањем, будући да је њено трајање одређено на годину дана, а потом је сваком изменом закона поново ограничавано на једногодишње трајање, све до измена Закона о буџетском систему од 12.12.2022. године („Службени гласник бр. 138/2022) када је ова норма брисана, то се у конкретном случају примењује члан 5. став 3. КЗ.

То значи да се бланкетна норма члана 27е став 34. Закона о буџетском систему („Службени гласник бр. 54/2009...113/2017) може применити у конкретном случају, без обзира на то што је након извршења кривичног дела, а пре доношења правноснажне пресуде престала да важи. У супротном, овај Закон изгубио би свој смисао и циљ уколико би се у односу на њега дозволила примена каснијег блажег закона, јер се не би могао применити у односу на већину кривичних дела учињених за време његовог важења.

Исто тако, радње предузете од стране одређеног лица могу истовремено садржати елементе кривичног дела и елементе прекршаја, а надлежни тужилац је овлашћен да те радње правно квалификује и определи се коју ће врсту поступка против учиниоца водити. Питање примене блажег закона у кривичном поступку у смислу члана 5. став 2. КЗ, односи се на примену блажег закона којим се прописују кривична дела, уколико је исти измењен од тренутка извршења кривичног дела па до правноснажног окончања кривичног поступка, а не на примену закона којим се прописују прекршаји, јер се у том случају ради о другој врсти поступка, на који се не може применити кривични закон.

Имајући у виду наведено, то је Врховни касациони суд захтев за заштиту законитости браниоца окривљене, у делу у којем се нижестепене пресуде побијају због повореде кривичног закона из члана 439. тачка 2) ЗКП одбио као неоснован.

Најзад, у захтеву се истиче и да неспровођење конкурса не може бити елемент дела, јер оваква обавеза није била предвиђена законом у време извршења дела, а што је представљало и жалбени разлог одбране, које наводе је апелациони суд као другостепени одбио позивајући се на одредбе Закона о запосленим у јавним службама, које нису биле у примени у тренутку извршења дела, а из ког разлога је, према наводима захтева, другостепени суд применио закон који се не може применити.

Изложеним наводима захтева, по оцени овога суда, бранилац окривљене указује на повреду закона из члана 460. ЗКП (образложење одлуке другостепеног суда), те на битну повреду одредаба кривичног поступка из члана 438. став 2. тачка 2) ЗКП, односно на противречност разлога о одлучним чињеницама. Како наведене повреде закона у смислу одредбе члана 485. став 4. ЗКП не представљају законом прописане разлоге због којих је окривљеном и његовом браниоцу дозвољено подношење захтева за заштиту законитости, то се Врховни касациони суд у оцену ових навода није ни упуштао.

Са свега изложеног, а на основу одредбе члана 491. став 1. ЗКП, донета је одлука као у изреци.

Записничар-саветник
Снежана Меденица, с.р.

Председник већа-судија
Невенка Важић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић